

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770

e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2022. gada 6. janvārī

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs
Gunārs Kusiņš, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto ārvalstu komersanta 1Dream
OU (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums
Nr. 268/2021),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt
Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punktu, ceturto un piekto daļu, kā arī
631. panta trešo daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk –
Satversme) 92. panta pirmajam teikumam un 105. panta pirmajiem trim teikumiem un
spēkā neesošu no 2021. gada 7. oktobra.

2. Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts noteic, ka lēmumā
uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu procesa virzītājs norāda ziņas par faktiem,
kas pamato mantas saistību ar noziedzīgu nodarījumu vai mantas noziedzīgo izcelsmi,
kā arī to, kādi materiāli no izmeklēšanā esošās krimināllietas par noziedzīgu nodarījumu
tiek izdalīti lietā par noziedzīgi iegūtu mantu.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturto daļu procesa par
noziedzīgi iegūtu mantu lietā esošie materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, un ar tiem

drīkst iepazīties procesa virzītājs, prokurors un tiesa, kas izskata šo lietu. Šā likuma 628. pantā minētās personas ar lietā esošajiem materiāliem var iepazīties ar procesa virzītāja atļauju un viņa noteiktajā apjomā.

Kriminālprocesa likuma 627. panta piektā daļa nosaka: “Procesa virzītāja lēmumu par lūguma par iepazīšanos ar lietas materiāliem noraidīšanu var pārsūdzēt rajona (pilsētas) tiesā, kas izskata procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Tiesa pieņem lēmumu par sūdzības pilnīgu vai daļēju apmierināšanu vai noraidīšanu. Lēmums nav pārsūdzams. Lai tiesa izlemtu, vai iepazīšanās ar lietas materiāliem apdraud citu personu pamattiesības, sabiedrības intereses vai traucē kriminālprocesa mērķa sasniegšanu, tiesa var pieprasīt krimināllietas materiālus un iepazīties ar tiem.”

Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 631. panta trešajai daļai, apgabaltiesa, izskatot sūdzību vai protestu, var atcelt rajona (pilsētas) tiesas lēmumu un pieņemt šā likuma 630. pantā minēto lēmumu. Lēmums nav pārsūdzams.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu,

ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

6.1. No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja mantai ar izmeklētājas lēmumu uzlikts arests. Vēlāk izmeklētāja saistībā ar minēto mantu pieņēmusi lēmumu uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu un nodot materiālus par noziedzīgi iegūtu mantu izlemšanai tiesai. Ar Ekonomisko lietu tiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzēja manta atzīta par tādu, kas nav noziedzīgi iegūta, un process par noziedzīgi iegūtu mantu izbeigts. Par minēto lēmumu prokurors iesniedzis protestu, bet izmeklētājs – apelācijas sūdzību. Ar Rīgas apgabaltiesas lēmumu Pieteikuma iesniedzēja manta atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta valsts labā.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, apgabaltiesas rīcība, pieņemot lēmumu par tam piederošās mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu, ir pretrunā Kriminālprocesa likumam. Tādēļ arī minētais lēmums ir netaisnīgs, taču Kriminālprocesa likuma 631. panta trešā daļa liedz to pārsūdzēt. Proti, tam esot liegtas iespējas lūgt izvērtēt Rīgas apgabaltiesas lēmuma tiesiskumu, tādēļ esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Līdz ar to pieteikums daļā par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.2. No pieteikuma un tam pievienotajiem materiāliem arī izriet, ka procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros Pieteikuma iesniedzējs vērsies Valsts policijā ar iesniegumu, izsakot vairākus lūgumus, citstarp lūdzot atļauju iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu materiāliem. Ar izmeklētājas lēmumu lūgumi apmierināti daļēji – noteiktā apjomā ļauts iepazīties ar kriminālprocesa materiāliem. Pieteikuma iesniedzējs šo izmeklētājas lēmumu pārsūdzējis. Ekonomisko lietu tiesa ar 2021. gada 18. jūnija lēmumu sūdzību daļēji apmierinājusi.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja ieskata, Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts, ceturtā un piektā daļa liedz piekļuvi lietas materiāliem, kas pamato ziņas par mantas noziedzīgo izcelsmi. Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts pieļaujot to, ka izmeklētājs lēmumā norāda apsvērumus un pieņēmumus par mantas noziedzīgo izcelsmi bez atsaucēm uz konkrētiem pierādījumiem, kas tos pamato. Izmeklētājs drīkstot vienkārši uzskaitīt visus lietas materiālus bez konkrētiem paskaidrojumiem, kādus tieši apsvērumus un pieņēmumus tie pamato. Savukārt Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtā un piektā daļa paredzot iespēju liegt piekļuvi vairākiem būtiskiem lietas materiāliem, uz kuriem pamatoti procesa virzītāja pieņēmumi par mantas noziedzīgo izcelsmi. Tādā veidā esot aizskartas Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertās tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts satur regulējumu par procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiālu pieejamību ar mantu saistītajai personai. Taču šī tiesību norma nosaka, kādas ziņas procesa virzītājam ir jānorāda lēmumā uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu. Tā neregulē tos jautājumus par, kuriem iebildumus Pieteikuma iesniedzējs ir izteicis pieteikumā attiecībā uz viņam liegto pieeju iepriekš minētā procesa materiāliem. Proti, to vai šā procesa lietas materiāli ir izmeklēšanas noslēpums, kam ir ierobežota piekļuve ar mantu saistītajai personai.

Tādējādi no pieteikuma nav gūstams apstiprinājums tam, ka Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkta iespējamā neatbilstība Satversmes 92. panta pirmajam teikumam izraisītu Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārumu.

Savukārt pieteikums daļā par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtās un piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

6.3. Pieteikuma iesniedzējs arī uzskata, ka lieguma pārsūdzēt apgabaltiesas lēmumu, ar kuru viņa manta atzīta par noziedzīgi iegūtu, kā arī lieguma pilnībā iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu lietas materiāliem, Pieteikuma iesniedzēja mantas konfiskācija notikusi prettiesiski, tādēļ esot arī aizskartas viņam Satversmes 105. panta pirmajos trīs teikumos ietvertās tiesības uz īpašumu.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: personai jāsniedz ticams pamatojums tam, ka tiesību normas izraisītās nelabvēlīgās sekas rada pamattiesību aizskārumu tieši viņai

(sk. *Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2012-16-01 22.1. punktu*). Turklāt jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (sk., piemēram, *Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009 74 01 12. punktu*). Tomēr no pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem nav gūstams apstiprinājums tam, ka Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkts, kas regulē procesa virzītāja lēmuma uzsākt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu saturu, šās tiesību normas ceturtā un piektā daļa, kas regulē minētā procesa lietas materiālu statusu un pieejamību ar mantu saistītajai personai, kā arī 631. panta trešā daļa, kas regulē apgabaltiesas lēmuma pārsūdzēšanu, pati par sevi aizskartu Pieteikuma iesniedzējam Satversmes 105. pantā ietvertās tiesības uz īpašumu.

Līdz ar to pieteikums daļā par Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punktu, ceturto un piekto daļu, kā arī 631. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

7. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai tikai tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka situācijā, kad tiesību norma paredz aizliegumu kādu nolēmumu pārsūdzēt tiesā, personai nav citu iespēju aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem (sk. *Satversmes tiesas 2014. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2013-18-01 9. punktu*).

Nemot vērā to, ka Rīgas apgabaltiesas 2021. gada 7. oktobra lēmums nav pārsūdzams, daļā par Kriminālprocesa likuma 631. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai nepastāv.

Savukārt daļā par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtās un piektās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atzīstams, ka Pieteikuma iesniedzējs ir izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem. Proti, izmeklētājas 2021. gada 14. jūnija lēmums, ar kuru

izlemts jautājums par Pieteikuma iesniedzēja tiesībām iepazīties ar procesa par noziedzīgi iegūtu mantu materiāliem, ticis pārsūdzēts tiesā. Ar Ekonomisko lietu tiesas 2021. gada 18. jūnija lēmumu Pieteikuma iesniedzējas pieteikums daļēji apmierināts. Šis lēmums nav pārsūdzams.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturto daļu Konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.

Konkrētajā gadījumā termiņš pieteikuma iesniegšanai skaitāms no 2021. gada 7. oktobra. Pieteikums Satversmes tiesā saņemts 2021. gada 10. decembrī. Tātad Pieteikuma iesniedzējs ir ievērojis sešu mēnešu termiņu pieteikuma iesniegšanai.

Līdz ar to pieteikums daļā par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtās un piektās daļas un 631. panta trešās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā un ceturtajā daļā noteiktajām prasībām.

8. Pieteikumā ir izklāstīti lietas faktiskie apstākļi un sniegts juridiskais pamatojums par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtās un piektās daļas un 631. panta trešās daļas iespējamo neatbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam. Tam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums par šo prasījumu atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu „Par Kriminālprocesa likuma 627. panta ceturtās un piektās daļas un 631. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas

Satversmes 92. panta pirmajam teikumam” pēc ārvalstu komersanta 1Dream OU pieteikuma (ieteikums Nr. 268/2021).

2. Atteikties ierosināt lietu par Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam pēc ārvalstu komersanta 1Dream OU pieteikuma (ieteikums Nr. 268/2021).

3. Atteikties ierosināt lietu par Kriminālprocesa likuma 627. panta otrās daļas 1. punkta, ceturtās un piektās daļas un 631. panta trešās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 105. panta pirmajiem trīs teikumiem pēc ārvalstu komersanta 1Dream OU pieteikuma (ieteikums Nr. 268/2021).

4. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2022. gada 6. martam** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kušņš